

Το ιδεώδες δαυιδικό πρόσωπο στο βιβλίο του Ζαχαρία (Ιπποκράτης Ταυλάριος, Μαθηματικός, Θεολόγος, μάστερ Θεολογίας)

/ [Πεμπουσία· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες](#)

1. Το προφητικό βιβλίο «Ζαχαρίας». Εισαγωγικά.

Το παλαιοδιαθηκικό βιβλίο «Ζαχαρίας» περιέχει τους λόγους του ομώνυμου προφήτη, ο οποίος έδρασε στην Ιουδαία κατά την βασιλεία του Δαρείου του Α' του Πέρση (στ' αιώνας π.Χ.). Η τελική φάση της σύνθεσης του βιβλίου υπολογίζεται στα τέλη του δ' π.Χ. αιώνας. Το έργο κατατάσσεται στα Προφητικά βιβλία, και

συγκεκριμένα στους «Μικρούς Προφήτες». Το βασικό θέμα των κηρυγμάτων του βιβλίου είναι η αποπεράτωση των εργασιών ανοικοδόμησης του Ναού της Ιερουσαλήμ, ενώ «συνοψίζει τις ελπίδες της μεταιχμαλωσιακής ιουδαϊκής κοινότητας για αποκατάσταση» [1], οραματιζόμενος τον ερχομό του θριαμβευτή Μεσσία και την επιβολή μιας παγκόσμιας θεοκρατίας.

Το έργο χωρίζεται σε δύο μέρη. Στο πρώτο (κεφ α'-η') περιέχονται οράματα και προφητείες της περιόδου 520-518 π.Χ., που προμηνύουν την αποκατάσταση λαού του Ιούδα στην μεσσιανική εποχή, ενώ στο δεύτερο (κεφ θ'-ιδ') περιέχονται διάφορα ιστορικά και αποκαλυπτικά γεγονότα, τα οποία παρουσιάζονται σε ποιητικό και πεζό λόγο.

2. Η παρουσία του προσώπου του Δαβίδ στο βιβλίο του Ζαχαρία

Ο Δαβίδ αποτελεί μια από τις πλέον εξέχουσες προσωπικότητες στην βιβλική

παράδοση. Εξελέγη και εχρίσθη από τον Θεό, ανεδείχθη ιδεώδης βασιλέας, πρωτεύουσα πνευματική μορφή, έλαβε τον τίτλο του «Προφητάνακτος», κατέστη τύπος μετανοίας, και, ήταν κατά την παράδοση ο συγγραφέας των Ψαλμών. Το πρόσωπό του Δαβίδ συνδέεται άρρηκτα με το σχέδιο της Θείας Οικονομίας. Ως εκ τούτου, οι αναφορές σε αυτόν δεν περιορίζονται στα ιστορικά βιβλία της Π.Δ. αλλά συνεχίζονται και στα προφητικά βιβλία, στην σοφιολογική γραμματεία, και φυσικά στην Καινή Διαθήκη.

Στο βιβλίο του Ζαχαρία, όπως και σε άλλους προφήτες (Ησαΐας, Ιερεμίας, Ιεζεκιήλ, κ.α.) απαντώνται αρκετές αναφορές γύρω από το πρόσωπο του Δαβίδ και την δαυιδική δυναστεία. Στους στίχους γ' 8 και στ' 12 η έννοια «βλαστός» αναφέρεται σε έναν Μεσσία που θα προέρχεται από τη «ρίζα Δαβίδ». Στα δε κεφάλαια η' και θ' συναντάμε σιωνικές αναφορές. Το πρόσωπο του Δαβίδ συνδέεται άμεσα με τη Σιών και την Ιερουσαλήμ, κυρίως στο τελευταίο κομμάτι του βιβλίου, όπου βρίσκεται και το κύριο μέρος των δαυιδικών αναφορών. Τα κεφάλαια ιβ'-ιδ' του βιβλίου ονομάζονται συμβατικά στην σύγχρονη βιβλιογραφία «Τριτοζαχαρίας» [2] και αποτελούν μεταιχμαλωσιακό προφητικό υλικό που πιθανότατα χρονολογείται γύρω στα τέλη του δ' π.Χ. αιώνα, και «αποδίδεται σε θεοκρατικούς και εσχατολογικούς κύκλους της Ιερουσαλήμ» [3]. Κύρια θεολογική ιδέα στον Τριτοζαχαρία παρουσιάζεται η επάνοδος του οίκου Δαβίδ.

Στο κεφάλαιο ιβ' ο Θεός παρουσιάζεται να ευλογεί τον «οίκο Δαβίδ» (ιβ' 7-14). Οι στίχοι 7-8 περιέχουν υπόσχεση για προστασία και αναγέννηση των Δαυιδίδων, ενώ τονίζεται η υπεροχή της Ιερουσαλήμ έναντι των εθνών. Στον στίχο 10 προφητεύεται πως ο Κύριος θα εκχύσει «πνεύμα χάριτος και οίκτιρμού» στους απογόνους του Δαβίδ και στους κατοίκους της Ιερουσαλήμ. Αυτό το πνεύμα μεταμέλειας, θα εμπνεύσει έναν «εσχατολογικό θρήνο», ο οποίος θα προκαλέσει με την σειρά του το θείο έλεος. Ο Δαβίδ αποκαλείται «ήρωας» (ιβ' 8), ενώ στον ίδιο στίχο, ο Θεός υπόσχεται «αγγελοποίηση» του οίκου Δαβίδ.

Το κεφάλαιο ιγ' προφητεύει την κάθαρση της χώρας από τα είδωλα, κάθαρση την οποία θα επιτελέσει μια «πηγή» που θα ανοίξει ο ίδιος Θεός, και από την οποία θα καθαρίζονται οι απόγονοι του Δαβίδ και οι κάτοικοι της Ιερουσαλήμ. Στο επόμενο κεφάλαιο, (ιδ'), η Ιερουσαλήμ περιγράφεται ως η ιερή πρωτεύουσα του κόσμου. Στο τελευταίο αυτό κεφάλαιο του βιβλίου περιγράφονται κοσμογονικά, συμπαντικά και εσχατολογικά φαινόμενα όπως: άνοιγμα μιας νέας κοιλάδας, παύση της εναλλαγής μέρας και νύχτας, έκχυση νέων πηγών και τελικώς, ίδρυση μιας παγκόσμιας βασιλείας με κέντρο την Ιερουσαλήμ.

3. Θεολογικά συμπεράσματα των δαυιδικών αναφορών στο βιβλίο του Ζαχαρία.

Οι αναφορές στο πρόσωπο του Δαβίδ όπως προελέχθη, αποτελούν σημαντικό κομμάτι στην θεολογία που εκφράζει το βιβλίο του Ζαχαρία, κυρίως δε στο τελευταίο τμήμα του (κεφ. ιβ'- ιδ'). Ο Δαβίδ και η «ρίζα» του, δηλαδή οι απόγονοί του συνδέονται στενά με την Ιερουσαλήμ, αλλά και με σιωνικές θεολογίες και παραδόσεις. Όλο το μήκος του βιβλίου διατρέχει η γραμμή: Δαβίδ – Ναός – Σιών – Ιερουσαλήμ. Καταφανώς ο Ζαχαρίας υιοθετεί αυλικής καταγωγής θεολογίες που αναπτύχθηκαν επί Σολομώντα, και επικεντρώνονται στο ιδεώδες δαυδικό βασιλικό πρόσωπο[4]. Οι συγκεκριμένες βασιλικές θεολογίες «προέβαλαν τον βασιλιά ως τον κατάλληλο εγγυητή της σωτηρίας για τον Ισραήλ»[5].

Όπως συμβαίνει σε πλειάδα προφητών, έτσι και στον Ζαχαρία, ο Δαβίδ είναι το πρόσωπο-σύμβολο του εκλεκτού βασιλέα της μεσσιανικής εποχής, η εξουσία του οποίου πηγάζει απευθείας από τον Θεό, αφού ο ίδιος ο Θεός θέτει τον Δαβίδ στον θρόνο των δικαίων (βλ. Ψλ 109). Κατά τον Ζαχαρία, η Ιερουσαλήμ υπερέχει των εθνών και η ανανέωση της ευλογίας-εκλογής του οίκου Δαβίδ συνδέεται άμεσα με την εποχή της μελλούσης θεοκρατικής βασιλείας. Η υπεροχή αυτή έναντι των εθνών, παρά ταύτα, δεν αναιρεί την οικουμενικότητα των εσχατολογικών υποσχέσεων του Θεού, καθώς διαφαίνεται ως κύριο στοιχείο του κειμένου η ειρηνική συμβίωση των εθνών[6].

Κατά την ερμηνεία του βιβλίου του Ζαχαρία προκύπτει πως βασική θεολογική ιδέα που οραματίζεται ο προφήτης στο φερώνυμο βιβλίο είναι η αναγέννηση του Ισραήλ σε μια αναμενόμενη εποχή σωτηρίας, αναγέννηση η οποία ταυτίζεται με την εγκαθίδρυση μιας παγκόσμιας βασιλείας, η οποία συνδέεται εσχατολογικώς με την ιερή πρωτεύουσα Ιερουσαλήμ και επί τον θρόνο της οποίας, θα εδράζεται μια αιώνια δαυδική δυναστεία.

Παραπομπές:

1. Μ. Κωνσταντίνου, Του Συνιέναι τας Γραφάς, Θεσσαλονίκη 2014, σελ. 311
2. Βλ. Μ. Κωνσταντίνου, Του Συνιέναι τας Γραφάς, Θεσσαλονίκη 2014, σελ. 311
3. Ι. Μούρτζιος, Η Παράδοση για τον Δαβίδ στην Παλαιά Διαθήκη, Θεσσαλονίκη 2006, σελ. 181
4. R. Albertz, Ιστορία της θρησκείας του Ισραήλ, εκδ. Άρτος Ζωής, Αθήνα 2006, σελ. 231
5. Ο.π. σελ. 244
6. Βλ. Ι. Μούρτζιος, Τα Έθνη και οι Λαοί στο Προφητικό Μήνυμα από την Κρίση στην Οικουμενικότητα, Θεσσαλονίκη 2017, σελ. 186